

Sanja Vulić
Zagreb

NOVA (DRUGA) PJESNIČKA ZBIRKA MARINKE MATANIĆ POLONIJO

Marinka Matanić Polonijo: *Bokuniće mojih dnevi*,
Panonski institut, Pinkovac / Güttenbach, 2013.

Premda već duže vrijeme objavljuje svoje pjesme u različitim publikacijama na otoku Krku, Marinka Matanić Polonijo našla je svoje mjesto među čakavskim dijalekatnim pjesnicima nakon objavljivanja svoje prve pjesničke zbirke *Letrat našega Macana* (Vrbnik, 2008.). U okviru pjesništva na vrbničkoj čakavštini (koje je inače vrlo plodno i zastupljeno velikim brojem autorica), bila je to prva pjesnička zbirka namijenjena djeci. Djeca su je lijepo prihvatila. Na objavljivanje te prve zbirke Marinku Matanić Polonijo ohrabrila je pokojna dr. Vlasta Sindik Pobor, nezamjenjiva velika promicateljica vrbničke čakavštine, koja je i sama na tom idiomu objavljivala knjige. Pokojna pjesnikinja i prevoditeljica dr. Vlasta Sindik Pobor poticala je Marinku Matanić Polonijo u njezinim pjesničkim nastojanjima i nakon objavljivanja zbirke *Letrat našega Macana*. Čitajući pjesme M. Matanić Polonijo koje nisu namijenjene djeci, nego odraslima, dr. Vlasta Sindik Pobor je primijetila da su mnoge od njih inspirirane svakodnevicom autoričina života u Vrbniku. Zbog toga joj je za novu zbirku predložila naslov *Bokuniće mojih dnevi*, što je autorica zbirke rado prihvatila. Pjesme u toj novoj zbirci nastajale su u dugom razdoblju od prosinca 1996. do veljače 2012. Premda nisu podijeljene u posebne tematske cikluse, u zbirci se razabire nekoliko tematskih cjelina jer, koliko god u vrbničkim pjesničkim zbirkama bilo zajedničkih tema, naravno, ponajprije vezanih uz Vrbnik, svaka od njih nosi osebujni pečat autorice, jer mahom je riječ o ženama pjesnikinjama.

Svoju želju za rastom u vjeri i što snažnijemu približavanju svomu Stvoritelju, autorica je nastojala složiti u stihove, nekada više, a nekada manje svjesna svojih vlastitih ljudskih ograničenja u tom nastojanju. Simpatično je što su u pjesnikinjino duhovnu poeziju često upletene njezine svakodnevne dužnosti, kao što je npr. pripremanje objeda ili čišćenje kuće (u pjesmi “Volin Te!”). Doznajemo i kako pjesnikinja provodi svoje slobodno vrijeme, npr. čitajući duhovno štivo (pjesma “Kunpanjice”), izrađujući različite ukrase (pjesma “Ručni rad”), njegujući cvijeće (pjesma “Rožice”), obavljajući ostale poslove u vrtu (pjesma “Spa-

rove”), odlazeći svakodnevno na misu, pa i po jakoj buri i nevremenu (pjesma “Voja”), a u ljetnim mjesecima plivajući (pjesma “Plavan po dežju”). Ponekad se u takvim pjesmama i šali, ali pritom oštricu poruge upire prema sebi samoj, a ne prema drugima (pjesme “Peteh”; “Kjuč”; “Koza”). Slike svakodnevnoga života upotpunjuju i pjesme “Gospodari od vrta” te “Likarije i začini”, s nenametljivom poučnom notom. Tematskoj raznolikosti zbirke pridonose i rijetke, ali osebuje pjesme ljubavne tematike (pjesme “Dar” i “Obećala sen”). Pjesmom naslovljenom “Strah” željela je posvjedočiti svoje veliko pouzdanje u Boga. Upravo zbog toga pouzdanja ne boji se protjecanja vremena, starenja i smrti (pjesma “Mladost”). Divi se malomu djetetu koje je zbog svoje nedužnosti potpuno ravnodušno prema materijalnomu probitku za kojim žude odrasli (pjesma “Dite”). Vrlo je lijepa pjesma ugođaja “Božja duga”. Završava stihovima:

*Kako seden dari Duha Svetoga
nad nami se fermala,
malo stala
a ondat
svoje najlipše koluri
va more prosula
i zginula.*

Kritički razmišljajući o sadašnjosti, pjesnikinja s nostalgijom prebire po svojim uspomnama iz mladosti (pjesme “Črišnje”; “Popriviće i žvakaće”). Ponekad se opet prisjeća svoje vlastite dječje obijesti, sa sjetom razmišljajući o prošlosti (pjesma “Skuta”). Kao i svi Vrbničani, i M. Matanić Polonijo zaljubljena je u svoj Vrbnik, pa je posve razumljivo što mu je posvetila i neke od svojih pjesama (npr. pjesmu “Fojić za te”). O plemenitom prijateljstvu s dr. Vlastom Sindik Pobor progovara u svojoj pjesmi “Vrkonjin”. Osobito je dirljiva pjesma nekrolog “Bog, Vlasta”, kojom se M. Matanić Polonijo oprašta od svoje plemenite poetske mentorice.

Zbirka *Bokuniće mojih dnevi* ne traži strogoga estetskoga kritičara, nego čitatelja otvorena srca. Ona je upravo ono što je naslovom izraženo – tvarni svjedok ljudske potrebe da svoje misli podijeli s drugima. M. Matanić Polonijo ne piše u alegorijama, nego jednostavnim stilom kojim može doprijeti do srca jednostavnoga čovjeka, a taj će u njezinim pjesmama prepoznati barem djelić vlastitoga bića, barem djelić vlastitih osjećaja, čežnji, strahova i nada. Oni koju M. Matanić Polonijo poznaju, njezini sumještani u Vrbniku, nakon što pročitaju ove stihove upoznat će je bolje, a onima koji slabo ili uopće ne poznaju Vrbnik i ovu pjesnikinju, otkrit će djelić vrbničkoga duha i draži života u malom mjestu. Naravno, zbog dijalekatnih posebnosti pjesničkoga izričaja, ove će pjesme najviše čitatelja imati u Vrbniku, zatim na cijelom otoku Krku, ali upravo zbog jednostavnosti stila kojim su pisane mogu biti bliske i čitateljima izvan tih okvira

Od vrlo zanimljivih jezičnih rješenja, ovom prigodom samo upozoravamo na vrbničke prijedložne sveze *na Nabednji* i *na podzimi*. Naime, u pojedinim se hrvatskim govorima, postupno, tijekom uporabe prijedloga *na* i neke imeničke riječki, dogodilo srastanje te

prijedložne sveze, a nova sraslica počela je funkcionirati kao imenica. Tako se npr. u vrbničkom govoru poimeničeni pridjev *bednji* (koji se poimeničio nakon izostavljanja imenice *dan* iz nekadanjega dvočlanoga pridjevsko-imeničkoga izraza *Bednji dan* u značenju 'Badnji dan, Badnjak') obično rabio zajedno s prijedlogom *na*, tj. *na Bednji* 'na Badnjak'. Česta uporaba te dvočlane sveze rezultirala je njezinim srastanjem, a nova se sraslica *Nabednji* počela rabiti kao imenica, tj. kao blagdansko ime *Nabednji* u značenju 'Badnjak'. Zbog toga se danas u značenju 'na Badnjak' rabi prijedložna sveza *na Nabednji*. Isto se tako, nakon srastanja nekadašnje prijedložne sveze *pod zimi*, počela rabiti nova prijedložna sveza *na podzimi* u značenju 'na jesen'. Udvajanja i inače nisu rijetka u vrbničkom govoru.

Čitateljima koji teže razumiju vrbnički čakavski idiom nedvojbeno će od velike pomoći biti popratni tumač riječi koji je sastavio Tomislav Božić.

U okviru vrbničkoga čakavskoga književnoga kruga ova će zbirka ostati zapamćena kao prva zbirka u nakladi jedne hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu. Naime, zbirka je objavljena u nakladi Panonskoga instituta iz Pinkovca u južnom Gradišću u Austriji, i to kao prva knjiga u novoj biblioteci Panonskoga ljetopisa, koja je nazvana Suvremeno hrvatsko dijalekatno pjesništvo. Tako se ova pjesnikinja iz Vrbnika pridružila vrbničkim vinarima koji su se povezali s gradišćanskim Hrvatima, a Vrbnik i Gradišće nisu više samo povezani vinom nego i stihovima. Naime, vrbnički su vinari postali članovi europske Bratovštine vinskih vitezova. U svibnju 2013. svečanosti primanja i promaknuća novih članova Bratovštine hrvatskih vinskih vitezova nazočio je europski legat za Hrvatsku Mate Kluković, najugledniji vinar među Hrvatima u austrijskom Gradišću. Nakon što su Vrbničani u Gradišću postali poznati po svom vinu žlahtini, zahvaljujući ovoj pjesničkoj zbirci postaju sve više poznati i po svojim knjigama. M. Matanić Polonijo prva je među vrbničkim pjesnikinjama cjelovitom knjigom kročila tom stazom.